

Gymnázium Přírodní škola, o.p.s
Profilová práce — třída Mí
Nižší stupeň studia
2017/2018

Maximilian Eška

Jaké to je být dobrovolníkem u Člověka v tísni

Vedoucí práce: Mgr. Anežka Koutníková

Datum odevzdání: 1. března 2018

Obsah

Úvod	4
Cíle	4
Postup práce	4
Člověk v tísní	5
Doučování	8
Mé doučování.....	9
Z deníku pro Člověka v tísní.....	11
Zkušenosti	15
Závěr	16
Zdroje a literatura	17

Úvod

Při vybírání mé profilové práce jsem se inspiroval mojí mámou, která u Člověka v tísní doučuje, a já jsem si uvědomil, že bych takto také moc rád pomáhal. Ve spolupráci s paní učitelkou Přírodní školy Mgr. Anežkou Koutníkovou a mým odborným konzultantem - zaměstnancem Člověka v tísní - Terezou Dejmálovou jsme připravili koncept mé profilové práce. Budu pracovat jako dobrovolník pro neziskovou organizaci Člověk v tísní. Budu součástí projektu „Daruj dvě hodiny“ – to znamená, že každý týden daruji dvě hodiny svého času dítěti, které to potřebuje. Budu docházet do rodiny dítěte a doučovat ho.

Cíle

Hlavním cílem doučování je pomoci doučovanému dítěti se školou, podporovat ho v učení a řešit jeho případné školní problémy. Pokud se nějaké problémy vyskytnou, tak je povinností dobrovolníka řešit tyto problémy s rodiči, s koordinátorem dobrovolníků a případně i s třídním učitelem dítěte. Doučování dítěte probíhá přímo v rodinách i z důvodu zapojení rodičů. Dalším cílem doučování je vybudovat si s dítětem přátelský vztah, který pomůže motivovat dítě v učení a podporovat ho v jeho zájmech. Díky těmto vztahům je možné monitorovat silné stránky dítěte a navrhnout případné kroužky, které by tyto zájmy ještě prohloubilo a na druhé straně zaměřit se na slabé stránky a cíleně pracovat na zlepšení.

Rád bych získal z doučování osobní zkušenosti a poznatky a ty předal Člověku v tísní a jeho dobrovolníkům pro další použití v podobě deníku.

Postup práce

Po telefonické dohodě s koordinátorkou dobrovolníků jsem jí poslal svůj životopis a dohodli jsme se na schůzce. Při osobním setkání jsme si povídali o mých zájmech a také, jaké jsou mé požadavky na doučované dítě. Uvedl jsem své preference na stáří dítěte, lokalitu a své časové možnosti.

Z databáze Člověka v tísní bylo na základě mých možností vybráno dítě. Po předchozí dohodě s rodiči jsme se s koordinátorkou dobrovolníků vydali navštívit rodinu daného

studenta. S rodiči a studentem jsme domluvili, jaký den a v kolik hodin budu docházet do rodiny doučovat. Také jsme probrali další podrobnosti, jako třeba jaké předměty jsou největší problém a co by bylo potřeba zlepšit. Případně další důležité podrobnosti.

Podepsali jsme dohodu o doučování.

Z každé hodiny jsem udělal zápis do interního systému Člověka v tísní nazývaný Aurum.

Člověk v tísní

„Jsme nevládní nezisková organizace vycházející z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity.“ (<https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>)

Založení neziskové organizace Člověk v tísní.

Organizaci Člověka v tísní spoluzaložil Šimon Pánek, který byl mimo jiné vůdce studentských demonstrací v listopadu 1989 a později zaměstnancem Václava Havla.

V roce 1986 byl Šimon Pánek ještě s dalšími lidmi v Arménii, aby poznali nové kultury. O dva roky později viděli v televizi, že bylo v Arménii velké zemětřesení, kam se sjížděla pomoc ze všech koutů světa, tedy až na Československo. Řekli si, že s tím musí něco udělat. Druhý den se vypravili na sovětskou ambasádu s dotazem, zda převezde případnou pomoc do Arménie. A oni řekli ano. Takže se rovnou vydali do televize vyhlásit sbírku pro Arménii.

Poté se zase stejní lidé sešli při akci SOS Karabach a při vzniku Lidových novin.

I když dělali víc a víc podobných akcí, ze začátku je nenapadlo, že by mohli vytvořit dlouhodobé projekty, které pomáhají tisícům lidí po celém světě.

Nicméně toto se dá považovat za „začátek“ neziskové organizace Člověk v tísní.

Projekty Člověka v tísní.

Člověk v tísní má spoustu projektů, které pomáhají jak v Česku a v sousedních zemích, ale také v dalších zemích po celém světě.

Projekty v Česku mají za účel pomoci sociálně slabším nebo lidem v nelehké životní situaci, které bývají z většiny způsobeny nedostatkem vzdělání.

Do projektů v České republice patří:

Finanční poradenství - pomáhají lidem, kteří neumí hospodařit s penězi, více porozumět financím.

Doučování - Doučování dětí ze znevýhodněných podmínek, kde si rodiče placené doučování nemohou dovolit.

Kariérní poradenství - pomáhají lidem si najít práci, která je finančně zabezpečí a budou mít možnost kariérního růstu.

Pomoc obětem trestných činů - pořádají buď skupinové, nebo i jednotlivé poradenství.

Pomoc předškolákům - pořádají kluby, kde předškolním dětem pomáhají s jejich problémy a připravují je do školy

Sociální poradenství - pomáhají lidem, které postihly nějaké komplikace v životě tím, že se je snaží začlenit do společnosti.

Rodinné poradenství - Rodiny, které mají nějaký problém se vztahy mezi sebou, se mohou obrátit na Člověka v tísní také.

Člověk v tísní nepomáhá jen sociálně slabším lidem, ale například i pedagogům, úředníkům, nebo i policistům pomocí seminářů a workshopů, aby byly obecně lepší podmínky ve všech odvětvích života.

Projekty v zahraničí

Projekty v zahraničí nemají pomoci jen sociálně slabším, ale hlavně lidem, kteří jsou na tom velice špatně. Lidem, kteří bydlí v zemi kde je chudoba, hlad a jejich země se o ně nedokáže postarat. Do těchto zemí patří země Afriky, Asie a východní Evropy.

Do projektů v zahraničí patří:

Výživa - Dětem trpícím podvýživou je posíláno jídlo a vitamíny, aby mohli vyrůst ve zdravého dospělého jedince.

Sociální ochrana a inkluze - Více než 800 miliónů lidí z celého světa žije v extrémní chudobě a cíl tohoto projektu je pomoci těmto lidem se dostat do normálního života a pomoci jim socializovat se.

Udržitelná obživa - Hlad v chudých zemích se nedá řešit jen jednorázovou pomocí, ale naučením místních lidí hospodařit a pěstovat plodiny, které by neinvazivně zasahovaly do místního životního prostředí.

Vzdělávání - Téma, které se pořád řeší a i Člověk v tísni ho řeší mnoha prostředky. Pomáhá lidem v zaostalých zemích tím, že zakládá školy po Africe, Asii a Východní Evropě.

Doučování

Nejspíše největší projekt Člověka v tísní v Česku je doučování.

Služba je určena dětem, které mají potíže ve škole, a nedostává se jim doma adekvátní podpory. Důvodem je především nízké vzdělání jejich rodičů, často jen základní. Smyslem doučování je hlavně zlepšení školního prospěchu dítěte, nicméně doučování s sebou přináší i další pozitivní efekty, například zvýšený zájem o školu, který se projevuje snížením počtu absencí či větší aktivitou při vyučování.

Doučování je velmi rozšířené, protože právě nevzdělanost bývá nejhorším problémem v sociálně vyloučených lokalitách. Vzdělání se musí řešit už od dětství a nezanedbávat ho.

Projekt je sponzorován Evropskou Unií a dalšími sponzory. Momentálně probíhají souběžně tři projekty doučování, které jsou vždy sponzorovány jen na nějakou dobu. Já jsem dobrovolníkem v projektu KOZA, který běží druhým rokem a bude sponzorovaný už jen jeden rok. Člověk v tísní usiluje o dlouhodobý sponzoring, aby se nemusel strachovat o to, že by doučování zaniklo.

Cíle projektu

Cíl projektu je, aby nebylo dětí, které je potřeba doučovat. Když bude totiž vzdělaný rodič, který se bude zajímat o prospěch svého dítěte, nebylo by třeba, aby bylo dítě doučováno dobrovolníkem Člověka v tísní.

Tento cíl je ale stále bohužel v nedohlednu.

Další cíle projektu jsou, aby si doučované dítě a jeho blízcí uvědomili důležitost vzdělání, protože právě vzdělání je, co hýbe světem.

Dobrovolníci

Člověk v tísní vysílá své dobrovolníky, aby přesvědčili ostatní, stát se také dobrovolníky. Chodí do středních a vysokých škol, kde představují tento projekt, rozdávají letáčky ve školách a na akcích Člověka v tísní a také získávají dobrovolníky přes internetový inzerát nebo Facebook.

Dobrovolníkem může být prakticky každý. I já student deváté třídy doučuji a nejsou s tím žádné problémy.

Děti

Žadatelů o doučování je víc než dobrovolníků a tak se do doučování děti vybírají.

Rozhodující kritéria jsou:

Rodina nemá peníze na běžné doučování.

Alespoň jeden z rodičů má dokončené základní vzdělání.

Prospěch dítěte ve škole.

Výsledky projektu

Žádné přesné číslo není známé, ale dle zkušeností dobrovolníků, se kterými jsem mluvil, tak se dlouhodobě daří zlepšovat prospěch dětí. Většině dětí se daří dokončit základní školu a mnoho z nich pokračuje v dalším vzdělávání. V této době se již začínají objevovat studenti, kteří úspěšně dokončili středoškolské vzdělání a dokázali se dostat na vysokou školu.

Mé doučování

Když jsem vstoupil do projektu Člověka v tísni, tak mi byl přidělen student páté třídy. Jelikož musím zachovat anonymitu studenta, budeme mu říkat třeba Honza. Měl jsem ho chodit doučovat každý pátek, ale nebylo to tak lehké, jak to zní.

Honza se totiž doučovat vůbec nechtěl. Rodiče sice stáli o zlepšení prospěchu, ale velmi jednoduše se nechali Honzou přesvědčit, proč to zrovna tento týden nejde. Výsledkem bylo neustálé rušení doučování ze strany Honzy nebo jeho rodičů. Když už doučování občas probíhalo, nejvíce jsme probírali angličtinu a matematiku. Díky všem těmto problémům jsem neměl šanci se s Honzou ani lépe poznat a nějak mu více pomoci. Jelikož rodina neplnila podmínky Člověka v tísni, byla na konci školního roku vyřazena z programu.

Letos mi byl přidělen chlapeček, který začal právě chodit do první třídy. Je tedy logické, že důvod jeho doučování není jeho špatný prospěch. Hlavním důvodem je, že oba jeho rodiče jsou nevidomí a tedy je potřeba dohlížet a pomáhat hlavně se školními návyky, kontrolovat sešity, psaní apod. Opět pro zachování anonymity budeme prvňáčkovi říkat třeba Radim.

Po dohodě s rodiči docházím do rodiny každou středu okolo třetí hodiny. Nejdříve uděláme všechny úkoly do školy, dávám pozor hlavně na psaní a držení tužky. Také mu zkontroluji známky ze školy, případné poznámky a sdělení rodičům. Potom jdeme navíc trénovat čtení nebo počítání.

Zatím čte Radim po slabikách, ale dokáže už přečíst i jednoduchá slova. Zato počítání mu jde o dost lépe. Sčítání a odčítání do sta mu jde skoro bez problémů, jen když je unavený, tak se nesoustředí a už jen hádá. Zkoušeli jsme také násobení, u kterého už chápe princip, ale ještě ho nemá zažité, tak občas tipuje. Nicméně když se plně soustředí, tak dokáže násobit do dvaceti bez problémů.

Radim je ještě malý kluk a tak bývá rychle unavený. Takže když má všechny úkoly hotové, čteme si třeba ze Šmoulích příběhů nebo také ze zábavně naučných knížek pro menší děti. Ty ho obzvlášť zaujaly - nejvíce se mu líbily knížky o žralocích, vesmíru a o Zemi.

Radim se zatím učí výborně a známky tomu odpovídají.

Z deníku pro Člověka v tísní

20. 9. 2017 Doučování Trvání 2h

Společně s mamkou jsme byli doučovat Radima. Udělali jsme úkoly do školy a potom jsme trénovali počítání do deseti. Poté jsme se ještě s rodiči domluvili na následujícím průběhu doučování. Radim měl vše hotové a ve škole nemá žádné problémy.

27. 9. 2017 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože byl Radim u lékaře.

04. 10. 2017 Doučování Trvání 2h

Dnes jsem byl poprvé doučovat Radima sám. Nejdříve jsme probrali školu, jak se mu v ní líbí a jak mu to zatím jde. Radima škola baví a nemá v ní žádné problémy. Potom, co jsme udělali úkoly ze školy, tak jsem mu předčítal z naučných knížeček o delfinech a fotbale. Tyto knížečky jsou určeny pro menší děti, ale s naučnými prvky a Radimovi se líbily.

11. 10. 2017 Doučování Trvání 2h

Udělali jsme domácí úkol z matematiky zaměřený na psaní číslic a počítání s nimi a potom jsem Radimovi předčítal z naučných knížeček o žraločích a drahokamech. Tyto knížečky jsou určeny pro menší děti, ale s naučnými prvky a Radimovi se líbily.

18. 10. 2017 Doučování - Zrušené

Nemohl jsem, byl jsem na akci se školou.

25. 10. 2017 Doučování Trvání 2h

Udělali jsme úkoly do školy z matematiky zaměřené na psaní číslic a počítání s nimi a z češtiny kde jsme se učili písmenka z abecedy. Poté jsem Radimovi předčítal knížku o Šmoulích přiběžích :-). Ve škole Radim nemá žádné problémy a je spokojený.

01. 11. 2017 Doučování Trvání 2h

Udělalí jsme domácí úkoly z matematiky zaměřený na psaní číslic a počítání s nimi. Tentokrát se Radim učil psát a počítat s číslem 5. Poté co jsme dodělali úkol, tak jsem Radimovi vysvětlil něco navíc. Řekl jsem mu princip znamínka mínus a krát. Odčítání pochopil skvěle s tím, že jsem mu dával příklady do třiceti. Potom jsme i násobili. I princip násobení za chvíli pochopil, ale myslím si, že v tom ještě nemá moc jasno. Radima matematika moc baví a tak jsme v ní postoupili trochu dopředu.

08. 11. 2017 Doučování Trvání 2h

Udělalí jsme domácí úkoly z matematiky a češtiny zaměřené na psaní a počítání s číslem 7 a na trénování písmen z abecedy. Poté jsme šli hlouběji procvičovat čtení. Radim trénoval čtení po slabikách a po chvíli dokázal přečíst i kratší slova. Radima škola baví a nemá v ní žádné problémy.

15. 11. 2017 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože jsem byl se školou na výjezdu.

22. 11. 2017 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože byl Radim nemocný.

29. 11. 2017 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme s Radimem psali a počítali s čísly do deseti. Nejdříve jsme na toto téma udělali domácí úkol a poté jsem Radimovi dával různé příklady spojené s obrázky a malováním. Když jsme toto dodělali tak jsem mu předčítal z knížek o Šmoulech. Radima škola baví a má v ní výborné výsledky.

06. 12. 2017 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme s Radimem trénovali čtení. Nejdříve jsme četli z učebnice příběh jako domácí úkol a poté jsem mu psal slabiky, krátká slova a základní fráze, aby si trénoval čtení. Myslím si, že

čtení bude pro Radima trochu problémovější a tak se budu snažit ho s ním více trénovat. Jinak to Radimovi ve škole jde a má výborný prospěch.

13. 12. 2017 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože byl Radim nemocný.

20. 12. 2017 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme dodělávali spousty úkolů ze školy, protože byl Radim poslední dobou hodně nemocný. Jako úkoly ze školy jsme trénovali psaní číslic a počítání s nimi, vyprávění příběhů o Červené Karkulce nebo o Jeníčkovi a Mařence. Také jsme trénovali psaní písmen a krátkých slov, čtení krátkých slov a učení se slovíček do angličtiny. Radim už normálně do školy chodí a už se moc těší na vánoce.

27. 12. 2017 Doučování - Zrušené

Vánoční prázdniny.

03. 01. 2018 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme s Radimem četli příběh, do kterého byly vloženy různé obrázky, a Radima to velice bavilo. Poté jsme trénovali psací písmo, a když jsme to měli hotové, tak jsem Radimovi vyprávěl o tom, jak vypadá sluneční soustava, jaké planety v ní jsou, jak vypadají a jak se všechny otáčejí okolo Slunce. Radima to tak uchvátilo, že jsme u tohoto tématu zůstali až do konce. Na toto téma jsem mu také předváděl malé scénky s tím, jak se Země otáčí okolo Slunce a jak se zase Měsíc otáčí okolo Země. Jinak se Radim ve škole snaží a jde mu to v ní.

10. 01. 2018 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože jsem byl nemocný.

17. 01. 2018 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme s Radimem trénovali odčítání. Byl nejdříve trochu zmatený, ale po chvíli to pochopil a s menšími chybami dokázal s mínusem počítat. Dále jsme trénovali počítání i s většími čísly – sčítání i odčítání. Také jsme trénovali čtení a na závěr jsem mu zase předčítal. Radimovi to ve škole jde a baví ho.

24. 01. 2018 Doučování - Zrušené

Doučování nebylo, protože jsem byl se školou na horách.

31. 01. 2018 Doučování Trvání 2h

Dnes jsme s Radimem dělali domácí úkoly. Bylo jich mnoho, protože byl na čtvrtek uvolněn ze školy, aby mohl jet na hory. Radim psal číslici 9 a poté s ní i trochu počítal v podobě počítání sněhuláků nebo malování mrkví. Potom Radim četl z učebnice básničku, vymýšlel slova začínající na D a četl slabiky a krátká slova zaměřující se na krátké nebo dlouhé I/Y a A. Dále také trénoval psací písmo. Radimovi to ve škole moc jde a na vysvědčení dostal samé jedničky. Nedostal ale pochvalu od paní učitelky, protože občas ve škole zlobí. Budu se s ním zaměřovat na čtení a psaní, protože počítá výborně.

Zkušenosti

Myslím si, že pokud chce někdo doučovat dítě, musí se s ním nejdříve poznat. Je důležité si s ním vybudovat dobrý vztah, jedině tak potom budete vědět, co od něj čekat, na co se zaměřit a čeho se vyvarovat. Je potřeba, aby vám dítě důvěřovalo. Také jsem pochopil, že musím udělat učení zábavné. Radim je ještě malý kluk, takže je potřeba ho motivovat něčím, co ho baví. Chvíli mi to samozřejmě trvalo, ale došlo mi, že pokud bude Radim hned na začátku vědět, že ho čeká zajímavé čtení nebo hra, hned pracuje s chutí a rychle, abychom se co nejrychleji dostali k té zábavnější části. Ono i z deníků vyplývá, že během prvních hodin jsme se prostě jen tak učili, ale postupem času jsem doučování více strukturoval. Na začátku vždy domácí úkoly, čtení a psaní, tedy ty méně populární činnosti, a potom přišla zábava v podobě matematiky, různých zábavných knih, povídaní, her apod.

Práce s dítětem

Díky tomu, že Radim začal chodit tento rok teprve do první třídy, tak ani nevěděl, které předměty ho baví, co mu jde dobře a co je potřeba více procvičovat. Na to jsme museli nejdříve přijít.

Již po několika návštěvách jsem věděl, co mu jde a baví a s čím bude naopak potřebovat pomoc. Z úkolů na doma jsem poznal, že mu jde skvěle počítání a velice ho baví. Také jsem ale zjistil, že naopak čtení a psaní tak jednoduché nebude. Sice je teprve v první třídě, ale já mám pocit, že pro něj čtení bude trochu obtížnější než pro ostatní. K tomuto pocitu mě vede i má vlastní zkušenost. Zatím neumím odhadnout, jestli se může jednat o nějaké “dys-“ potíže, snažím se na to dávat pozor, abych mohl hned upozornit rodiče a doporučit případnou konzultaci s odborníkem.

Během doučování se mi osvědčilo začít s Radimem nejdříve tím, co mu úplně nejde. Má totiž hodně energie a chuť do učení a tak se to bez problémů naučí. Bývá to většinou psaní a čtení, vypracování domácích úkolů. Když vše dostatečně probereme, dovysvětlím, co není jasné, přečteme čítanku, dopíšeme písanku, tak je Radim už většinou unavenější a jdeme na učivo, které ho baví. Radim má výborné logické myšlení, v tom si spolu moc rozumíme. Oba nás baví počítání, řešení logických úloh, takže to vlastně už potom není ani tak doučování jako spíš hraní si s čísly. Závěr už je vždy zábava. Radima moc baví příroda a vesmír. Snažím se

proto většinou závěr doučování zaměřit na nějakou oblast ze života kolem nás, přírody, vesmíru. Čtu mu, hrajeme hry, předvádím mu různé scénky třeba o vesmíru. Přiznám se, že mě často inspiruje i vyučování učitelů Přírodní školy.

Závěr

Už když jsem začínal pracovat jako dobrovolník, tak při všech úvodních setkáních s koordinátory a zaměstnanci Člověka v tísni zaznívalo, že je velmi důležité zapojit do doučování rodinu. V tomto případě to ale není úplně možné. Jak jsem už uváděl, oba rodiče jsou nevidomí a navíc se musí starat o další sourozence. Ale i tak se snažím s rodiči vždy promluvit, vysvětlit, co zrovna děláme a co je potřeba procvičovat v době, kdy mají trochu času. Do budoucna je důležité, aby byli rodiče schopni Radimovi pomoci s přípravou do školy. Já budu rád, pokud se budu moci Radimovi věnovat i do budoucna a předpokládám, že naše spolupráce bude dlouhodobá, ale pomoc a podpora rodiny je mnohem důležitější. Já se s Radimem vídám jednou týdně, rodina by tu pro něj měla být stále.

Myslím, že cíl, který jsem si dal, se mi daří plnit, s Radimem máme pěkný vztah a jsem přesvědčený, že se Radim na doučování těší. Daří se nám systematicky pracovat na čtení a psaní, prohlubujeme znalosti v matematice. Snažím se Radima motivovat k učení i zábavnou formou. Jsem přesvědčený, že jsem Radimovi ukázal, jak může být čtení na jednu stranu zábavné, ale na druhou stranu i poučné, kolik nového se může z knih dozvědět.

Můj deník je k dispozici v systému Člověka v tísni a pomáhá zaměstnancům a koordinátorům v jejich práci s dobrovolníky. Zkušenosti dobrovolníků jsou pravidelně používány při intervizích – my jim interně říkáme „dobrovize“ – což jsou společná setkání dobrovolníků s koordinátory projektu, kde se dobrovolníci dělí o své zkušenosti a v případě problémů se snaží dát všichni hlavy dohromady a najít nějaké řešení.

Zdroje a literatura

Internetové stránky Člověka v tísní: <https://www.clovekvtisni.cz/>

DRAŽAN J., PERGLER J., *Člověk 25: čtvrtstoletí Člověka v tísní*. Praha: Zeď, 2017. ISBN 978-80-906593-2-2.

PEYO, *Šmoulové - Průata*, Praha, Albatros, 2013. ISBN 978-80-00-03093-7.

HÖPFL K., *Sopky: hory, které chrlí oheň*. Uherský Brod: Ditipo, 2009. ISBN 9788087223246.

HERBST N. a T., *Žraloci: důvtipní lovci*. Uherský Brod: Ditipo, 2009. ISBN 9788087223185.

HANSCH, S. *Drahokamy: třpytivé poklady*. Ilustroval Gregor SCHÖNER. Uherský Brod: Ditipo, 2010. ISBN 978-80-87223-42-0.

HERBST N. a T., LEMMER U. *Vesmír hvězdy a planety*. Uherský Brod: Ditipo, 2009. ISBN 9788087223178.

HERBST N. a T., *Dinosauři: fascinující pravěká zvířata*. Uherský Brod: Ditipo, 2008. ISBN 9788087223017.